

Lausunto säteilylain ja -asetuksen hinnastotiedoista

Säteilylaki, Liite: Säteilylain 191 § tarkoitettu valvontamaksu

Lakia selvittävän tekstiosuuden sivulla 42 mainitaan:

"Muut vaikutukset: Julkisen terveydenhuollon osalta toiminnanharjoittajalle laissa säädettävien valvontamaksujen **kustannusvaikutus on neutraali**, koska jatkossa säännönmukaiset tarkastukset sisältyisivät valvontamaksuun, eikä niistä täten perittäisi erillistä tarkastusmaksua."

Kohta valvontamaksu (lakikohdan selite s. 196):

- valvontamaksua kohdistettaisiin erityyppisiin toimintoihin ja säteilylähteisiin riskiperusteisesti määräytyvän valvontatarpeen mukaisesti
- valvontamaksu kattaisi toiminnan harjoittamispaikalla tehtävät säännönmukaiset tarkastukset, ..., sekä muista suoritteista, kuten turvallisuusluvan lakkautuspäätöksistä, valvontakyselyistä ja -selvityksistä, säteilyturvallisuustapahtumien selvittämisestä, pakkokeinojen käytöstä, valvonnassa tarvittavista mittaus- ja muista välineistä sekä valvontamenetelmien ja rekistereiden ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat kulut.

Vuosimaksomme nyt ja ehdotetun mukaisesti laskettuna:

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Kuvantamisen vuosimaksu 2017 oli suuruudeltaan **9524** euroa. Se koostui osioista perusmaksu 134 e, 11 x tavanomaisen rtg-toiminnan laite à 30 e, 38 x vaatavuusluokan II laite à 192 euroa ja 7 x vaatavuusluokan III laite à 252 euroa.

Nykyisestä vuosimaksusta kohdistuu alueen terveyskeskuksissa olevaan röntgentoimintaan 2604 euroa laitekohtaisia maksuja.

Samalla laitekannalla liitteen hinnaston mukainen vastaava lasku olisi: perusmaksu 160 e, 15 x eff annos < 0,1 mSv laite à 120 e, 41 x eff annos < 100 mSv laite à 370 euroa, yhteensä siis **17 130** euroa (eroavaisuudet laitelukumäärissä johtuvat siitä, että esimerkiksi kaksi natiivikuvauslaitettamme ja kaksi osastokuvauslaitettamme on luettu kuuluvaksi matalampaan hintaluokkaan). Tämän hinnaston mukaisesti alueen terveyskeskuksissa tapahtuvaan toimintaan vastaisuudessa kohdistuisi 5640 euroa laitekohtaisia maksuja.

Kommentit vuosimaksun muutokseen:

1. Vuosittaiset tarkastusmaksomme ovat vaihdelleet muutamasta tuhannesta erittäin satunnaiseen yli kymmenen tuhannen euron kokonaissummaan. Tarkastusmaksun sisällyttäminen vuosimaksuun ei aiheuta perustelua vuosimaksun kaksinkertaistamiselle. **Edelleen** lausunnoilla kiertäneessä valtioneuvoston asetuksessa ionisoivasta säteilystä sanotaan sivulla 25 seuraavasti: "Pääsääntöisesti tarkastukset tehdään toiminnan harjoittamispaikalla. Kuitenkin joitakin tarkastuksia tai tarkastuksen osa-alueita voidaan tehdä myös pelkästään toiminnanharjoittajan toimittamien asiakirjojen perusteella..." Jo nyt on valvovan viranomaisen kanssa käyty keskusteluja, joissa heidän haluttomuutensa jalkautua alueen terveyskeskuskäynneille on käynyt selväksi. Mikäli alueen terveyskeskuksen tulevaisuudessa tarkastetaan ainoastaan paperilla, tarkastusten vaikutus vuosimaksuun pienenee entisestään. Kuitenkin näihin laitteistoihin kohdistuvat laitekohtaiset maksut kasvavat 2604 eurosta 5640 euroon = 217 %.
2. Turvallisuusluvan lakkautuspäätöksiä kohdentuu toimintaan yksi toiminnan elinaikana.
3. Valvontakyselyt ja selvitykset aiheuttavat sairaaloiden päässä yhteenlaskettuna kymmenien tuntien ylimääräisen työn. Ne ovat tärkeitä ja toteuttavat säteilyturvallisuutta, mutta kyseessä on valtion kansalaisten turvallisuus - on kohtuutonta laittaa sairaalat yksinään maksamaan kyselyistä, jotka muutoinkin aiheuttavat sairaalatyöhön kymmenien tuntien lisätaakan.

4. Säteilyturvallisuuustapahtumat ilmoitetaan tätä nykyä netin kautta suoraan sähköiseen tietokantaan. Vaikka ne viranomaispäässä käydäänkin läpi, ne poikivat äärimmäisen harvoin edes puhelinoitoa. Näistä Säteilyturvaviranomaisille koitua vuotuinen työmäärä / laite on minimaalinen, eikä todellisuudessa realisoidu kuin lähinnä tietokonetomografialaitteistojen kohdalla. Onko pienten natiivikuvantamispaikkojen maksettava isojen toimijoiden tt-toiminnasta?
5. Pakkokeinohintaan törmätään erittäin harvoin, meillä ei ole törmätty koskaan.
6. Valvontamaksun kohdentaminen laitekantaan riskiperusteisesti asettuu kummalliseen valoon katsottaessa laitekohtaisia hintoja: tietokonetomografian laitemaksu nousee 252 eurosta 370 euroon (47 %), kun taas panoraamakuvauslaitteen vuosimaksu nousee 30 eurosta 120 euroon – 400 %!

Edelleen lausuntokierroksella ollut säteilyasetus antoi ymmärtää, että natiivikuvauksessa potilasannokset ovat niin pieniä, ettei lääketieteellisen fysiikan asiantuntijuudelle tässä toiminnassa ole perusteluja; konsulttipalvelu riittää. Kuinka tämä linjaus korreloi tässä esitetyssä vuosimaksun korotuksen kanssa (192 euroa → 370 euroa = 93 %)?

→ Yllämainituilla perusteluilla kommentoin yhteenvedoksi, että minusta ehdotettu vuosimaksun korotus jakautuu epäoikeudenmukaisesti suurten toimijoiden (tietokonetomografia + angiota) ja pienten kuvantamispaikkojen (optg + natiivi) kesken, eikä noudata mainittua kustannusneutraaliutta, tahi laitekohtaisia riskipainotuksia.

Muut epäselvyydet:

- Hinnaston etusivulla on kohta 'Muu henkilön kuvantaminen', jolla on alikohdat 'Kuvantaminen terveydenhuollon laitteella' ja 'Kuvantaminen muulla kuin terveydenhuollon laitteella'. Tällä jaolla ilmeisesti tarkoitetaan ryhmää 'ei lääketieteellinen kuvantaminen'. Olisiko mahdollista nimetä kohta selvyyden vuoksi esimerkiksi 'Ei lääketieteellinen kuvantaminen'?
- Röntgenkuvauslaitteen laitekohtainen maksu määräytyy vastaisuudessa tämän hinnaston ohjeistamana laitekohtaisen tutkimuksen keskimääräisen potilasannoksen, ei modaliteetin perusteella. Tämän seurauksena meidän turvallisuusluvastamme tulee 16 natiiviröntgenlaitetta kuulumaan vuosimaksuluokkaan 370 €, ja kaksi maksuluokkaan 120 €. Samoin osastokuvauslaitteistamme kaksi on matalammassa hintaluokassa, ja neljä korkeammassa. C-kaarien tilannetta en ole vielä ehtinyt tarkistaa. Ilmeisesti jako eri maksuluokkiin tapahtuu käyttäjän toteuttamana. Onko tämä tarkoituksenmukainen ja harkittu toimintatapa?
- Mitä laitteita ajatellaan röntgentoiminnan puolella kuuluvan laiteluokkaan > 100 mSv/> 10 Gy elinkohtainen annos?
- Yritimme isotooppi-fysiikkomme Juha Vuorelan kanssa yhdessä selvittää, kuinka isotooppi-osaston vuosimaksu vastaisuudessa muodostuu. Emme löytäneet hinnastosta tietoja avo-lähteiden maksuista. Kohta Terveydenhuollon säteilylähteet on jaksoteltu: röntgenkuvauslaite, hammasröntgenlaite, sädehoidon laitteet, umpilähteet.

Asetus Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista

Asetus pitää sisällään erilaisia hintojen tarkistuksia, pääasiassa alaspäin. Osa näistä tarkistuksista on kompensoitu pienentämällä niihin sisältyvää työaika.

Koulutushyväksynnän maksut ovat tervetullut nykytilanteen selkeyttäjä.

Olen naisesti muutos näyttää olevan uuden sädehoitolaitteen käyttöönottotarkastus, joka tässä esitetyssä muodossaan vastanee paremmin todellista ajankäyttöä mittaustilanteessa.

Heli Larjava / Sairaalfysiikka, säteilyturvallisuuudesta vastaava johtaja / KSSHP